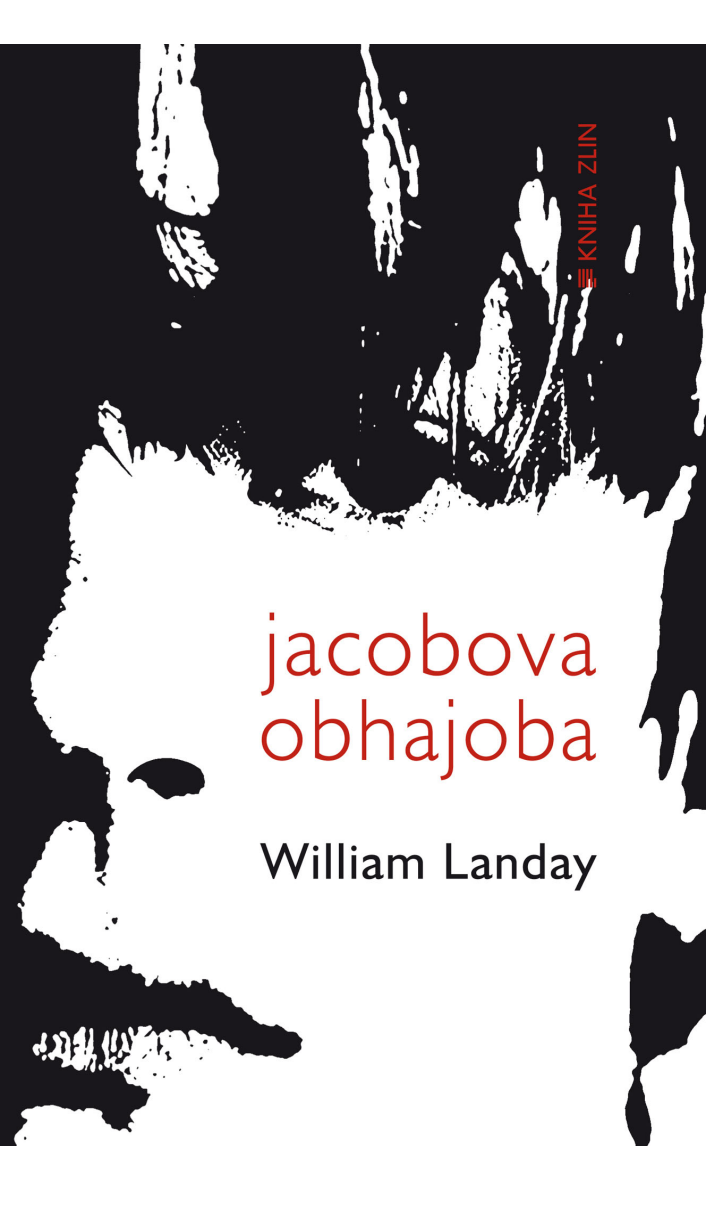

KNIHA ZLIN

jacobova obhajoba

William Landay

FLEET

William Landay

Jacobova obhajoba

jacobova
obhajoba

William Landay

Copyright © William Landay, 2012
Translation © Lukáš Novák, 2013

ISBN 978-80-7473-044-3
ISBN 978-80-7473-141-9 (PDF)

ČÁST PRVNÍ

„Budme v tom, co očekáváme od trestního práva, realističtí... Stačí si představit, že bychom se nějakým zázračným způsobem přenesli v čase zhruba o tři miliony let zpátky a setkali se tváří v tvář s nejstarším z našich předků z čeledi hominidů, s Adamem, s protočlověkem, s tím nevysokým, hustě osrstěným tvorem, který si teprve nedávno osvojil chůzi po dvou nohou a teď se uprostřed afrických savan pídí po obživě. Přiznejme si, že bez ohledu na to, jaké zákony či jaká pravidla bychom tomuto inteligentnímu zvířátku stanovili, byl by čirý nerozum zkoušet si ho pohladit.“

REYNARD THOMPSON

Obecná teorie lidského násilí (1921)

1

Před velkou porotou

N. Logiudice: Uved'te své jméno, prosím.

Svědék: Andrew Barber.

N. Logiudice: Jaké je vaše povolání, pane Barbere?

Svědék: Dvaadvacet let jsem byl žalobcem v kanceláři okresního návladního.

N. Logiudice: *Byl.* Co děláte dnes, pane Barbere?

Svědék: Asi by se dalo říct, že jsem nezaměstnaný.

V dubnu 2008 mě Neal Logiudice konečně předvolal před velkou porotu. To už ale bylo příliš pozdě. Nejen z hlediska jeho případu, ale i pro Logiudice samotného. Jeho reputace, stejně jako celá jeho kariéra, už utrpěly nenapravitelné škody. Žalobce s pošramocenou pověstí se může ještě nějaký čas belhat dál, ale jeho kolegové ho budou sledovat jako hladoví vlci a nakonec ho v zájmu celé smečky ze svého středu vypudí. Už jsem to zažil mnohokrát: po žalobci, který byl ještě včera nepostradatelný, druhý den neštěkne pes.

Vždycky jsem měl pro Logiudice zvláštní slabost. Do týmu okresního návladního Lynn Canavanové přišel asi před deseti, dvanácti lety, rovnou z fakulty. Devětadvacetiletý mladík s řídnoucími vlasy, rysujícím se břichem a napoleonským komplexem. Ústa jako by měl přeplněná zuby; když je chtěl zcela zavřít, stálo ho to jistě

úsilí a ve tváři tak měl permanentně nasupený výraz. Zkoušel jsem mu vysvětlit, že s touhle grimasou nemá vstupovat do soudní síně, jenže on to dělal nevědomky. Když se s těmi svými nesmlouvavě sevřenými rty postavil před porotu, připomínal pedantského kantora nebo fanatického kazatele, a spolehlivě tak v každém z porotců vyvolal neodolatelné nutkání hlasovat proti němu. V rámci kanceláře byl Logiudice tak trochu podržtaška. Spousta lidí z něj měla legraci. Utahovali si z něj nejen ostatní žalobci, ale i ti, kdo v kanceláři okresního návladního přímo nepracovali – policisté, úředníci, sekretářky, prostě lidé, kteří zpravidla neměli ve zvyku dívat se na žalobce spatra. Přezdívali mu Milhouse, podle toho nesympatického šprta ze *Simpsonových*. Mně ale nevadil. Byl prostě jen mladý a horlivý. Veden těmi nejlepšími úmysly někomu zničil život, a ani na okamžik ho to nevyvedlo z rovnováhy. Vždyť on se přece jenom snaží pozavírat zločince. To byl obvyklý sebeklam žalobců – *jednou je stíhám, tak jsou to zločinci* – a Logiudice nebyl zdaleka první, kdo mu podlehl, takže jsem jeho mladistvý zápal omlouval. Svým způsobem mi byl dokonce sympatický. Fandil jsem mu právě pro to jeho podivínství, pro jeho nevyslovitelné příjmení i pro ty křivé zuby, které by si kdokoliv jiný z jeho vrstevníků nechal spravit rovnátky, za něž by mamka s tatškou vysolili pořádný balík. Držel jsem mu palce dokonce i pro ty jeho neskrývané ambice. Líbila se mi neústupnost, s níž snášel všechna ta příkoří. Pocházel zjevně ze skromnějších poměrů a byl odhodlaný vydobýt si to, co mnohým jiným prostě spadlo do klína. V tom, ale skutečně *pouze* v tom, jsme si byli podobní.

Dnes, po těch letech, která v kanceláři strávil, se mu to navzdory všem jeho hendikepům podařilo, nebo skoro podařilo. Neal Logiudice byl zástupcem a pravou rukou okresní návladní Lynn Canavanové, mužem

číslo dvě (vlastně číslo jedna, když šéfkou byla žena), a tedy vrchním žalobcem okresu Middlesex. Tenhle kluk, který mi kdysi řekl: „Jednou bych chtěl být jako vy, Andy,“ mě ve funkci nahradil. Měl jsem něco takového čekat.

Porotci působili toho rána rozmrzele. Asi třicítku mužů a žen spojovalo to, že nebyli dostatečně vynalézaví, aby se z účasti v porotě nějak vykroutili. Proto teď všichni seděli nacpaní do školních židlí s opěrkami ve tvaru obřích slz. Dávno už pochopili, o co jde. Velká porota se zpravidla schází několik měsíců a její členové rychle přijdou na to, v čem celý ten spektakl spočívá: obvinít, ukázat prstem, říct, kdo je tu padouch.

Slyšení před velkou porotou není soud. Není mu přítomen žádný soudce ani obhájce, hlavní hvězdou celé show je žalobce. Jedná se v podstatě o vyšetřování a svým způsobem o test žalobcových schopností, protože velká porota rozhoduje, zda má žalobce dost důkazů, aby podezřelého pohnal před soud. Pokud je důkazů dostatek, velká porota udělí žalobci souhlas, aby podal žalobu k trestnímu soudu. Pokud ne, porota jeho návrh zamítne a případ tak skončí dřív, než vůbec začal. To se v praxi stává jen zřídka, většina velkých porot žalobci vyhoví. Proč by ne? Vidí přece jenom jednu stranu mince.

Tady to ale vypadalo, jako by porotcům bylo jasné, že Logiudice žádný skutečný případ nemá. Tentokrát ne. Tentokrát se pravdu odhalit nepodaří, rozhodně ne s důkazy tak pochybnými a vyčpělými, rozhodně ne po tom všem, co se stalo. Už uplynul víc než rok – víc než dvanáct měsíců ode dne, kdy se v lese našlo tělo čtrnáctiletého kluka se třemi bodnými ranami vysázenými v řadě uprostřed hrudníku, jako by ho někdo propíchl trojzubcem. Jenže nešlo ani tak o čas, šlo o všechny ty další věci. Bylo příliš pozdě, a velká porota to věděla.

Věděl jsem to i já.

Jen Logiudiceovi jako by to nedocházelo. Tím svým typickým způsobem sevřel rty, pohledem zkontroloval poznámky ve svém žlutém bloku, zvažoval další otázku. Dělal přesně to, co jsem ho naučil. Hlas, který mu zněl v hlavě, byl můj: kašlete na to, jestli váš případ stojí na vodě. Postupujte systematicky. Držte se pravidel, podle kterých se hraje už víc než pět set let, použijte osvědčenou taktiku výslechů: *ukolébat, nachytat, rozsekat*.

„Vybavujete si, jak jste se dozvěděl o vraždě toho chlapce?“ zeptal se mě.

„Ano.“

„Popište nám to.“

„Myslím, že jako první mi zavolali lidi z PPK, tedy ze státní policie. Hned potom následovaly další dva telefonáty, z policejní stanice v Newtonu a z kanceláře okresní návladní Canavanové, volal žalobce, který měl zrovna službu. Přesné pořadí těch hovorů už si nepamatuju, v zásadě prostě začal bez ustání vyzvánět telefon.“

„Kdy to bylo?“

„Ve čtvrtek 12. dubna 2007 kolem deváté ráno, hned potom, co bylo tělo objeveno.“

„Proč volali vám?“

„Byl jsem zástupcem návladní Canavanové, takže mě automaticky informovali o každé vraždě, k níž v okrese došlo. Byl to standardní postup.“

„Ne každý z těch případů jste si ale nechal, že? Nebo jste osobně dohlížel na vyšetřování všech vražd?“

„Ne, to samozřejmě ne. Tolik času bych ani neměl. Nechával jsem si jich jen pár. Většinu jsem přiděloval jiným žalobcům.“

„Ale tuhle jste si nechal?“

„Ano.“

„Rozhodnutí, že právě tuhle vraždu si ponecháte, jste udělal hned, nebo až později?“

„Rozhodl jsem se skoro okamžitě.“

„Proč? Proč zrovna tenhle případ jste chtěl?“

„S okresní návladní Lynn Canavanovou jsme měli jakousi nepsanou dohodu, že určitých případů se ujmou sám.“

„Kterých případů se to týkalo?“

„Těch zvláště důležitých.“

„Proč zrovna vy?“

„Byl jsem nejzkušenější procesní právník v kanceláři. Lynn chtěla mít jistotu, že se těmhle případům bude věnovat náležitá pozornost.“

„Kdo rozhodoval o tom, který případ je důležitý a který ne?“

„Já, aspoň v první fázi. Zpravidla po konzultaci s okresní návladní, ale na začátku se vyšetřování většinou rychle valí kupředu, takže ne vždycky jsme měli čas se sejít.“

„Takže to vy jste rozhodl, že vražda Bena Rifkina je zvláště důležitý případ?“

„Samozřejmě.“

„Proč?“

„Protože se jednalo o vraždu dítěte. Do jisté míry jsme také počítali s tím, že by se toho mohla chytit média. Byl to přesně ten typ případu, který je zajímavý. Poklidné městečko, oběť z lepší rodiny. Už jsme pár takových zažili. Navíc jsme si na začátku nebyli jistí, co za tím je, nebylo vyloučeno, že máme co do činění s něčím, jako byl masakr ve škole v Columbine. Prostě jsme nevěděli, na čem jsme, ale rozhodně to vypadalo jako velký případ. Kdyby se pak ukázalo, že to není nic tak zásadního, předal bych to někomu jinému, ale v těch prvních několika hodinách jsem chtěl mít naprostou jistotu, že všechno běží, jak má.“

„Informoval jste okresní návladní, že jste v konfliktu zájmů?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Protože jsem v konfliktu zájmů nebyl.“

„Váš syn, Jacob, přece chodil do stejné školy jako za vražděný.“

„Ano, ale já sám jsem oběť neznal. A z toho, co mi bylo známo, jsem usuzoval, že ani Jacob se s tím chlapcem neznal. Jeho jméno u nás doma nikdy nepadlo.“

„Toho hochu jste neznal, dobře. Ale věděl jste, že on a váš syn chodí do stejného ročníku stejné školy, že?“

„Ano.“

„A přesto jste to nepociťoval jako konflikt zájmů? Nemyslíte, že by vaše objektivita mohla být zpochybňována?“

„Ne. V žádném případě.“

„Ani zpětně? Trváte na tom, že ani s odstupem času nepociťujete, že okolnosti toho případu by mohly vyvolat minimálně *zdání* konfliktu zájmů?“

„Ne. Nebylo na tom nic nestandardního. Dokonce ani nic neobvyklého. Že já sám bydlím ve městě, kde k vraždě došlo? To byla spíš výhoda. V menších okresech se často stává, že žalobce žije tam, kde ke zločinu dojde, někdy dokonce osobně zná lidi, kterých se týká. A co má být? Tím spíš má zájem na tom, aby vraha dopadl. To ale přece není konflikt zájmů. Když se to tak vezme, mám svým způsobem takový konflikt se všemi vrahy. To je moje práce. Tohle byl strašný, odporný zločin. Mým úkolem bylo vyšetřit ho. A já byl maximálně odhodlaný to udělat.“

„Dobrá.“ Logiudice sklopil zrak ke svým poznámkám. Útočit na svědka takhle brzy nemá smysl. K tomuhle bodu se bezpochyby vrátí později, až budu unavený. Teď je potřeba situaci zase trochu zklidnit.

„Jste si vědom toho, jaká práva vám dává pátý dodatek ústavy?“

„Samozřejmě.“

„A přesto jste se jich vzdal.“

„Jak vidíte. Jsem tady a odpovídám na vaše dotazy.“
Porotou proběhla vlna úsměšků.

Logiudice odložil desky a zdálo se, jako by tím gestem na chvíli vystoupil z nacvičené role. „Pane Barbere – Andy –, můžu se vás zeptat na jednu věc? Proč vlastně? Proč nevyužijete svého práva nevypovídat?“ Další větu nechal nevyslovenou: *Já bych to na vašem místě udělal.*

Na okamžik mě napadlo, že je to nějaká jeho taktika, že to na mě zkouší. Jeho zájem byl ale nepředstíraný. Báł se zřejmě, že na něj něco chystám, a nechtěl se blamovat.

„Protože chci vypovídat,“ řekl jsem. „Chci, aby vyšla najevo pravda.“

„Bez ohledu na možné důsledky?“

„Věřím v soudní systém stejně jako vy, stejně jako všichni ostatní tady.“

Jistě že ne. Nevěřím v soudní systém, nebo aspoň nejsem přesvědčený, že je to ten nejvhodnější způsob, jak se dobrat pravdy. Tomu nevěří žádný právník. Všichni jsme byli svědky příliš mnoha přešlapů a omylů. Verdikt poroty je jen výsledkem dobře míněné snahy *uhádnout* pravdu, nicméně to, co jsou fakta a co je fikce, nelze určit hlasováním. Přesto tomu rituálu neupírám jeho moc. Chápu náboženskou symboliku soudů s jejich černými taláry, mramorem a sloupovými průčelími, která připomínají řecké chrámy. Soudní přelíčení je liturgií, během níž se společně modlíme za to, abychom žili řádně a byli uchráněni od zlého, a to má svůj smysl – bez ohledu na to, zda jsou naše prosby vyslyšeny.

Podobnými úvahami se Logiudice pochopitelně nezabýval. Žil v binárním světě práva: buď vinen, nebo nevinný. A byl odhodlaný do těchto kategorií vtěsnat také mě.

„Aha, takže věříte v soudní systém,“ popotáhl nese. „Dobře, Andy, tak ho tedy necháme fungovat a uvidíme, k čemu to povede.“ Vrhł přitom na porotu spiklenecký pohled a vědoucňě se usmál.

Bravo, Neale. Nedovolit, aby se svědek s porotou zbytečně sblížil, aby se jí vetřel do postele. Radši do té postele skočit sám, pod peřinou se k porotě pěkně přitulit a svědka nechat stát venku jako kůl v plotě. Sám pro sebe jsem se usmál. Kdybych mohl, vstal bych a Nealovi zatleskal, protože přesně takhle jsem ho to učil. Proč si neužít trochu té otcovské pýchy? Nakonec asi nebudu tak úplně špatný, když jsem málem dokázal z Neala Logiudice udělat obstojného právníka.

„No tak se do toho pusťme, Neale. Přestaňte chodit okolo a dejte se konečně do práce,“ řekl jsem, abych ho v tom jeho pelíšku trochu odkopal.

Zpražil mě pohledem, znovu se chopil svého žlutého bloku a očima hledal místo, kde skončil. Přesně jsem věděl, co mu v tu chvíli běží hlavou – jako by to měl vytetované na čele: *ukolébat, nachytat, rozsekat*. „Dobrá,“ pravil, „vraťme se k tomu, co se dělo po vraždě.“

Naši známí

Duben 2007, o dvanáct měsíců dříve

Když Rifkinovi v rámci židovského týdenního truchlení šiva otevřeli svůj dům, vypadalo to, že přišlo celé město. Na soukromý zármutek neměla rodina nárok. Zavraždění jejich syna bylo veřejnou událostí, stejné to tedy mělo být i s jeho oplakáváním. V domě bylo tolik lidí, že když se tlumené hučení konverzace občas na chvíli nekontrolovaně vzedmulo, celé to působilo poněkud nepatřičně jako velká párty, dokud se dav náhle zase neztišil, jako by někdo otočil neviditelným ovladačem hlasitosti.

S omluvným výrazem ve tváři a za neustálého opakování *s dovolením* a *promiňte* jsem se prodíral mezi hloučky návštěvníků.

Lidé si mě zvědavě prohlíželi. „To je on, to je Andy Barber,“ zašeptal někdo, ale já jsem se nezastavil. Od vraždy uběhly už čtyři dny a všichni věděli, že ten případ vedu já. Pochopitelně by se rádi na leccos zeptali: na podezřelé, na stopy, na důkazy. Ale netroufali si. Tady a teď nebyly podrobnosti vyšetřování důležité, podstatný byl jen syrový fakt, že zemřelo nevinné dítě.

Vražda! Ta zpráva jim vyrazila dech. V Newtonu nemohla být o skutečné kriminalitě ani řeč. Veškeré násilí,

které místní znali, k nim přicházelo prostřednictvím televizních zpráv a novinových titulků odjinud. Měli za to, že zločin je něco, co patří do velkých měst a týká se společenské spodiny. V tom se samozřejmě pletli. Úplně naivní však nebyli, vražda dospělého by je jistě tolik nezaskočila. Všeobecné pozdvižení z téhle smrti ale pramenilo z toho, že šlo o jedno ze zdejších dětí. To bylo pošlapání iluze, kterou o sobě Newton vytvářel. Už nějakou dobu hlásal poutač uprostřed města, že Newton je „Rodina sousedů – sousedství rodin“, a mnohokrát jsem slyšel, že je to „ideální místo pro výchovu dětí“. Což byla pravda. Město oplývalo všemožnými kroužky a nabídkami doučování, oddíly karate i nedělními turnaji ve fotbale. Hlavně mladí rodiče byli představou Newtonu jako ráje pro děti uneseni. Řada z nich kvůli tomu neváhala opustit životem pulzující velkoměsto a přestěhovat se sem. Navzdory vysokým cenám, ubíjející konvenčnosti i plíživému zklamání z toho, že se podle všeho definitivně usadili – a tedy začínají stárnout. Pro tyhle ambivalentní obyvatele měl život na předměstí smysl právě (a pouze) proto, že to bylo „ideální místo pro výchovu dětí“. Tomu obětovali všechno.

Jak jsem procházel z jedné místnosti do druhé, míjel jsem jednotlivé *klany*. Děti, kamarádi mrtvého, se slezly v pokojíku v přední části domu. Mluvily tiše, mnohé jen vyjeveně zíraly. Jedna dívka měla po tváři rozmazanou řasenku. Náš Jacob seděl rozvalený v nízkém křesílku kousek stranou od ostatních s očima upřenýma na displej mobilu, tlumený hovor kolem sebe zjevně nevnímal.

Hned vedle, v obývacím pokoji, se shromáždili truchlící příbuzní, od vrásčitých babiček až po bratrance a sestřenice v batolecím věku.

Teprve v kuchyni jsem narazil na rodiče Benových spolužáků z newtonské školy. To byli naši známí. Vídali

jsme se pravidelně už od okamžiku, kdy jsme před osmi lety poprvé přivedli své děti do školky. Společně jsme absolvovali stovky ranních plačtivých scén, když jsme ratolesti zanechávali v péči vychovatelek, a stejný počet často podobně traumatizujících odpoledních shledání. Společně jsme prostáli dlouhé hodiny u hřišť při pravidelných fotbalových zápasech a zhlédli bezpočet školních besídek včetně nezapomenutelného ztvárnění *Dvanácti rozhněvaných mužů*. Přesto jsme o sobě – s výjimkou několika málo bližších přátel – mnoho nevěděli. Byly to povrchní známosti většinou bez ambice přetrvat déle než do maturity našich synů a dcer. Během těch prvních několika dní po vraždě Bena Rifkina jsme ale měli pocit, že jsme si skutečně blízcí. Jako bychom jeden druhého najednou viděli úplně novými očima.

V rozlehlé elegantní kuchyni Rifkinových postávali rodiče v hloučcích po třech nebo po čtyřech a polohlasem svěřovali jeden druhému, jak je trápí obavy, deprese, nespavost nebo příšerné noční můry. Mluvili pořád dokola o masakru v Columbine, o jedenáctém září i o tom, jak si po Benově smrti uvědomili, že se musí svým dětem opravdu věnovat, dokud to jde, dokud můžou. Vypjaté emoce toho večera ještě posilovalo tlumené měkké světlo, kterým kuchyň zalévaly sytě oranžové koule skleněných lustrů. Když jsem do místnosti vešel, dělalo to na mě dojem, jako by si rodiče sdělovali svá nejniternejší tajemství v odlesku šlehajících plamenů hořícího ohně.

Toby Lanzmanová právě rovnala na tácek jednohubky. Přes rameno měla přehozenou utěrku. Na předloktech hbitě se pohybujících pažích jí zřetelně rýsovaly šlachy. Toby byla nejlepší kamarádka mé ženy Laurie, jedna z mála skutečně spřízněných duší, které jsme tu našli. Pochopila, že hledám Laurii, a hlavou pokynula směrem k druhému konci kuchyně.

„Utěšuje tam matky,“ řekla na vysvětlenou.

„Aha.“

„Všichni teď přece potřebujeme trochu útěchy, ne?“

Něco jsem zamumlal a rychle se odporoučel. Toby mě vždycky trochu znervózňovala. Jedinou mou obranou proti ní byl taktický ústup.

Laurii jsem našel v malém kroužku dalších žen. Věčně neposedné kudrnaté vlasy měla sepnuté do ledabylého drdolu a mateřským hlazením po rameni zrovna chlácholila jednu ze svých kamarádek. Ta se k ní vinula jako kočka, kterou někdo drbe na podbradku.

„Nazdar, miláčku,“ objala mě Laurie kolem pasu, když jsem k nim došel.

„Měli bysme jít.“

„To říkáš už od okamžiku, kdy jsme sem dorazili, Andy.“

„To není pravda. Myslím si to, ale nahlas jsem to neřekl.“

„Měls to napsané na čele,“ povzdechla si. „Já si říkala, že by bylo lepší, kdybychom jeli každý svým autem.“

Zauvažovala. Domů se jí ještě nechtělo, ale chápala, že já jsem se tam necítil dobře, že jsem si připadal jako pod drobnohledem, a hlavně dobře věděla, že na společenskou konverzaci mě moc neužije – tlachání mě vyčerpává víc než fyzická dřina. Tohle všechno bylo potřeba vzít v potaz. Rodinu je třeba řídit stejně efektivně a racionálně jako firmu.

„Tak jed,“ rozhodla. „Mě hodí domů Toby.“

„Fakt?“

„Jo, jasně. A vezmi s sebou Jacoba.“

„Jseš si jistá?“ Sklonil jsem se k ní – Laurie je o hlavu menší než já – a zašeptal jsem tak, že to všichni kolem slyšeli: „Protože já bych zůstal *moc rád*.“

„Běž už,“ rozesmála se, „nebo si to rozmyslím.“

Plačky nehnutě zíraly.

„Kabát máš nahoře v ložnici.“

Vyšel jsem po schodech a vkročil do dlouhé chodby. Hluk zdola sem doléhal jen přidušeně, což byla úleva. V uších mi pořád ještě zněl neustálý bzukot davu. Začal jsem hledat svůj kabát. V jednom z pokojů, který zjevně patřil mladší sestře zavražděného chlapce, ležela na posteli hromada bund a kabátů, můj mezi nimi ale nebyl.

Dveře do sousední místnosti byly zavřené. Zaklepal jsem, otevřel a nakoukl dovnitř.

Pokoj byl potemnělý. Jediným zdrojem světla byla mosazná stojací lampa v zadním rohu. Pod ní seděl v ušáku otec mrtvého hocha. Dan Rifkin byl drobný, pečlivě udržovaný muž. Účes měl jako obvykle dokonale upravený, oblečený byl v luxusně působícím tmavém obleku, jehož kloba byla na znamení zármutku asi na pět centimetrů natržená – podle mě zbytečné plýtvání. I v pološeru bylo vidět, že oči má zapadlé, tmavé kruhy kolem nich mu propůjčovaly vzezření smutného medvídky mývala.

„Ahoj Andy,“ řekl tiše.

„Promiň. Jenom hledám kabát.“

„Ale ne, neomlouvej se. Pojd', sedni si na chvíli.“

„No... nechci tě nějak rušit.“

„Prosím. Posad' se. Chtěl bych si s tebou o něčem promluvit.“

Zmocnila se mě malomyslnost. Zoufalství pozůstalých po obětech vraždy jsem důvěrně znal. Moje práce mě s ním konfrontovala často. Nejtěžší to bylo právě pro rodiče zavražděných dětí a podle mě úplně nejhůř na tom byli otcové, protože ti byli na rozdíl od matek vedeni k tomu, aby takové věci nesli stoicky, „jako chlapi“. Existují studie, podle kterých otcové zavražděných dětí umírají velice často jen několik let po smrti svých

potomků, zpravidla na selhání srdce. Skutečně, vlastně umírají žalem. Rovněž žalobce si v určitou chvíli uvědomí, že takové utrpení snášet nedokáže. A protože nechce dopadnout jako tihle zlomení otcové, soustředí se radši na čistě technické aspekty své práce. Začne ji prostě vnímat jako každé jiné zaměstnání. Podstatné je nepustit si tu cizí bolest příliš k tělu.

Avšak Dan Rifkin byl nesmlouvavý, energicky mi pokynul paží jako policajt řídící dopravu na křižovatce. Neměl jsem na vybranou, tiše jsem za sebou zavřel dveře a sedl si do prázdného křesla naproti němu.

„Něco k pití?“

„Ne, díky.“

„Už se něco zjistilo, Andy?“

„Ne. Bohužel ne.“

Pokýval hlavou, pohledem zabloudil do vzdáleného kouta pokoje, snažil se nedat najevo zklamání. „Tenhle pokoj mám hrozně rád. Sem chodím přemýšlet. A když se stane takováhle věc, člověk potřebuje hodně přemýšlet.“ Krátký křečovitý úsměv: *Neboj, jsem v pohodě.*

„To je jasný.“

„Nedokážu to totiž pochopit: proč to ten člověk udělal?“

„Dane, neměl bys –“

„Ne, počkej, poslouchej mě. Já... já nepotřebuju utěšovat. Jsem racionální člověk, to je celý. Takže mi spousta věcí vrtá hlavou a ptám se. Ne na detaily. Když jsme se spolu my dva bavili, bylo to zatím vždycky o detailech – o důkazech, o soudních procedurách... Ale já jsem racionální člověk, chápeš? Jsem racionální člověk a ptám se na úplně jiné věci, kladu si úplně jiné otázky.“

Zabořil jsem se odevzdaně do měkkého opěradla.

„Takže třeba: Ben byl hrozně *hodnej*. To zaprvý. Jasně, něco takovýho si nezaslouží žádný dítě. Já vím. Ale

Ben byl opravdu hodnej kluk. *Moc* hodnej. A fakt ještě dítě. Bylo mu teprve čtrnáct, proboha! Nikdy s ním nebyly žádný problémy. Nikdy. Nikdy, nikdy, nikdy. Tak proč teda? Jakej mohl ten člověk mít důvod? Teď nemyslím klasickéj motiv, jako vztek, závist, žárlivost, protože žádnéj takovejhle běžnej motiv to v tomhle případě bejt nemohl, prostě nemohl, to není možný. Kdo mohl cejtít takovou, takovou *nenávist* vůči Benovi nebo vůči jakýmukoliv dítěti? To prostě nechápu. Nerozumím tomu.“ Pomalými krouživými pohyby prstů pravé ruky si usilovně mnul napjatou kůží na čele. „Nebo spíš: v čem je ten rozdíl mezi takovejma lidma a náma? Protože já taky kolikrát cejtíl vztek nebo závist, každej z nás to zažil, ty určitě taky. Ale nikdy jsme nikoho nezabili. Rozumíš? Nikdy bysme *nedokázali* někoho zabít. Ale některý lidi to dokážou. Čím to je?“

„Já nevím.“

„Něco o těchhle věcech přece musíš vědět.“

„Ne, opravdu netuším.“

„Vždyť se s nima vídáš, mluvíš s nima. Co říkají? Ti vrazi?“

„Většina z nich toho moc nenamluví.“

„A ptáš se jich na to? Ne proč to udělali, ale kde se v nich vzala ta schopnost – zabít?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Protože by stejně neodpověděli. Jejich právníci by jim to nedovolili.“

„Právníci!“ rozhodil rukama.

„A i kdyby, většina z nich by na to stejně odpověď nedokázala. Všichni tihle sofistikovaný, filozofující vrazi jako Hannibal Lecter, to jsou výmysly dobrý tak akorát pro Hollywood. Většina těch chlapů jsou idioti. Pokud by opravdu museli na něco takovýho odpovídat, nejspíš by začali vykládat o svém těžkém dětství

nebo něco takovýho. Udělali by ze sebe oběti. Tak to většinou chodí.“

Kývl, abych pokračoval.

„Dane, neměl bys sám sebe mučit tím, že budeš pátrat po nějakých důvodech. Důvody nejsou. Není v tom žádná logika. Aspoň ne tak, jak ji chápeš ty.“

Dan Rifkin se zabořil hlouběji do křesla, působil soustředěně, jako by si to celé ještě potřeboval znovu promyslet. Oči se mu leskly, ale hlas měl klidný. „Ptají se tě na tyhle věci i jiný rodiče?“

„Ptají se na všechno možný.“

„Potkáváš je ještě někdy, potom, co jejich případ skončí?“

„Někdy ano.“

„A jak – jak ti připadají? Jsou... jsou v pohodě?“

„Některý jo.“

„Ale některý ne?“

„Některý ne.“

„Jak to dělají – ty, který to zvládnou? V čem je ten trik? Co musí dělat, jak musí postupovat, jaká je strategie? Co funguje?“

„Nebojí se říct si o pomoc. Spoléhají se na svoje rodiny, na svoje blízký. Existují i různé terapeutické skupiny pro pozůstalý, tak se jich účastní. Můžeme ti dát nějaký kontakty, zajdi za naší psycholožkou, ona ti nějakou takovou skupinu najde. Hodně to pomáhá. Sám to nezvládneš, to ti říkám rovnou. Nezapomínej, že existuje spousta jinejch lidí, který si tím taky prošli a který vědí, co prožíváš.“

„A co ty druhý, ty rodiče, který to nezvládnou – co se s nima děje? S těma, který se z toho nikdy nevzpamatují?“

„To nebude tvůj případ.“

„Ale co když jo? Co to se mnou udělá? Nebo s náma?“

„My se postaráme, aby se to nestalo. Nemá smysl o tom ani uvažovat.“

„Ale stává se to. Stává se to přece, nebo snad ne?“

„Tobě se to nestane. Ben by si nepřál, aby to s tebou skončilo zrovna takhle.“

Ticho.

„Znám tvýho syna,“ řekl tiše Rifkin. „Jacoba.“

„Aha.“

„Viděl jsem ho u školy. Vypadá jako prima kluk. Vysokej, hezkej. Musíš na něj bejt pyšnej.“

„Ano, to jsem.“

„Myslím, že je ti dost podobnej.“

„Jo, lidi to říkají.“

Zhluboka se nadechl. „Hodně o těch dětech z Benovy třídy přemýšlím. Mám pocit, že jsem k nim tak nějak přilnul. Přál bych si, aby se jim v životě dařilo. Viděl jsem je všechny vyrůstat, záleží mi na nich. Není to divný? Myslíš, že je to proto, že mi připomínají Bena? Že na nich vlastně svým způsobem parazituju? Lidem by to určitě připadalo divný.“

„Dane, kašli na to, jak by to připadalo lidem. Ať si každéj myslí, co chce. O to se nestarej.“

Bříšky prstů si pořád třel čelo nad kořenem nosu. Jeho utrpení nemohlo být zjevnější, ani kdyby krvácel z otevřených ran. Měl jsem pocit, že mu musím pomoci, ale zároveň jsem přemáhal nutkání zmizet, někam před ním utéct.

„Pomohlo by mi, kdybych *věděl*... kdyby, kdyby se ten případ vyřešil. Až to vyřešíš, hrozně se mi uleví. Protože ta nejistota, ta je ubíjející. Až se to vyšetří, bude to pro mě snazší. Co myslíš? To přece musí rodičům v podobných případech pomoci, ne?“

„Jo, řekl bych, že jo.“

„Nechci na tebe nijak tlačit. Nerad bych, aby to tak vyznělo. Já jen, že... myslím, že až se ten případ uzavře

a já budu vědět, že ten chlap je *odsouzenej*, někde *zavřenej*, tak že se mi uleví. A já vím, že ty to zvládneš. Věřím ti, samozřejmě že ti věřím. Vůbec o tobě nepochybuju, Andy. Jenom říkám, že mi to pomůže se s tím vyrovnat. Mně, mojí ženě, nám všem. Myslím, že tohle přesně potřebujeme – aby se to nějak *uzavřelo*. A víme, že ty to dokážeš.“

Pozdě večer jsme si já a Laurie v posteli četli.

„Stejně si myslím, že je chyba, že školu znovu otevírají tak brzo.“

„Laurie, to už jsme snad probírali...,“ protáhl jsem otráveně. *Žase ta stará písnička*. „Jacob bude v naprostém bezpečí. Odvezeme ho tam a dovedeme ho až ke dveřím. Bude tam všude spousta policajtů. Bude tam ve větším bezpečí než kdekoliv jinde.“

„Jak to víš? To přece nemůžeš tvrdit. Nikdo netuší, co je ten člověk zač, kde teď je ani co chystá.“

„Jednou tu školu prostě otevřít musí. Život jde dál.“

„Podle mě je to chyba.“

„A jak dlouho by podle tebe měli ještě čekat?“

„Dokud toho chlapa nechytí.“

„To může ještě nějakou chvíli trvat.“

„No a? Tak děcka zameškají pár dní školy, to není žádná tragédie. Ale byly by v bezpečí.“

„Nikdy nebudou v absolutním bezpečí, Laurie. Svět je velkej a plnej nebezpečí.“

„No dobře, tak by se aspoň snížilo riziko.“

Odložil jsem knihu, vytvořila mi na břicho malou stříšku. „Laurie, pokud bys nechala školu dál zavřenou, co tím těm dětem říkáš? Škola přece nemá být nebezpečný místo. Ve škole se nemají ničeho bát. Je to něco jako jejich druhý domov. Tráví tam většinu dne. *Těší* se tam. Chtějí být s kámošema, nebaví je trčet doma a schovávat se pod postelí, aby je náhodou nenašel nějaký bubák.“

„Jednoho z nich už si bubák našel. Takže to asi nebude žádný smyšlený přízrak.“

„Jasně, ale chápeš, co se ti snažím říct?“

„Ano, chápu, Andy. A já se ti snažím říct, že se pleteš. Naprosto nejdůležitější je, aby děti byly fyzicky mimo nebezpečí. Kamarádů si potom můžou užít do sytosti. Dokud toho člověka nechytanou, nemůžeš mi přece zaručit, že jim nic nehrozí.“

„Potřebuješ záruku?“

„Ano.“

„My ho chytáme,“ řekl jsem. „Zaručuju ti to.“

„Kdy?“

„Brzo.“

„Jseš si jistý?“

„Předpokládám to. Vždycky je nakonec dostaneme.“

„Vždycky ne. Pamatuješ toho chlapa, co zabil svoji ženu a zabalenou do deky ji pak hodil do kufru auta?“

„Toho jsme chytli. Jenom jsme nemohli – no dobře, tak *skoro vždycky*. Skoro vždycky je dostaneme. Tohodle chlapa najdeme, slibuju.“

„Co když nemáš pravdu?“

„Jestli nemám pravdu, můžu si být jistý, že mi to budeš ještě hodně dlouho připomínat.“

„Ale ne, myslím, co když je to chybné rozhodnutí – otevřít školu –, a nějakému dítěti se něco stane?“

„K tomu nedojde, Laurie.“

Uškĺíbla se a vzdala to. „S tebou nemá smysl se hádat. Je to, jako by člověk zkoušel projít zdí.“

„My se přece nehádáme. Diskutujeme.“

„Ty jsi právník, ty ten rozdíl nechápeš. Ale já se teda *hádám*.“

„No tak co mám podle tebe říkat, Laurie?“

„Nechci, abys něco říkal. Chci, abys poslouchal. Že jseš o něčem skálopevně přesvědčený, ještě neznamená, že je to pravda. Zamysli se trochu. Co když našeho

syna zbytečně vystavujeme nebezpečí?“ Napůl naštvane a napůl rozverně mi zabodla ukazováček do spánku. „Mysli na to.“

Otočila se, odložila svou knížku na vachrlatý komínek jiných, který se tyčil na jejím nočním stolku, a ulehla zády ke mně, stočená do klubíčka jako dítě.

„Pojď jsem,“ zašeptal jsem, „pojď se trochu přitulit.“

Zavrtěla se a pomalu se sunula blíž, dokud zády nenarazila na mé tělo a neucítila lidské teplo, konejšivý dotek nebo co to v tu chvíli vlastně hledala. Pohladil jsem ji po rameni.

„To bude dobrý, uvidíš.“

Zabručela.

„Předpokládám, že usmiřovačka sexem asi nepripadá v úvahu?“ nadhodil jsem.

„Vždyť jsi tvrdil, že jsme se nehádali.“

„Já ne, ale ty jo. A já bych ti teď rád dal najevo, že je to v pořádku a že ti odpouštím.“

„Ha, ha. Leda bys řekl, že se omlouváš a že je ti to líto.“

„Omlouvám se. Je mi to líto.“

„Nezníš moc kajícíně.“

„Hluboce se kaju. Opravdu.“

„A ještě řekni, že ses mýlil.“

„Mýlil?“

„No tak chceš to, nebo ne?“

„Hm. Takže k tomu, aby se se mnou krásná ženská vášnivě pomilovala, stačí říct, že jsem se mýlil?“

„Já neřekla *vášnivě*.“

„Dobře, takže: Mýlil jsem se a krásná ženská se teď se mnou pomiluje sice bez jakýkoliv vášně, ale zato s velmi slušnou technikou. Takhle si to představuješ?“

„S velmi slušnou technikou?“

„S mistrovskou technikou.“

„Ano, tak takhle přesně si to představuju, pane skronávladní.“

Odložil jsem Trumanův životopis od McCullougha na hromádku časopisů na svém nočním stolku a zhasl lampičku. „Tak na to zapomeň. Protože já jsem se nemýlil.“

„To je jedno. Ale řekl jsi, že jsem krásná. To mi úplně stačí.“

Zpátky do školy

Druhý den brzy ráno se z Jacobova pokoje ozvalo přidušené sténání; probudil jsem se a zjistil, že moje tělo se mezitím samovolně dalo do pohybu, postavilo se na nohy a štrachalo se kolem postele ven ze dveří. Ještě napůl spící jsem opustil přítmí ložnice, prošel chodbou zalitou šedavým úsvitem a znovu se ponořil do tmy v pokoji mého syna.

Cvakl jsem vypínačem a ihned jsem ostré světlo ztlumil stmívačem. V Jacobově pokoji vládl ničím nezastíraný chaos: válely se tu rozšklebené tenisky, samolepkami polepený MacBook, iPod, učebnice, dobrodružné paperbacky, pár krabic od bot plných komiksů a starých sběratelských kartiček s baseballisty. Ke staré televizi v rohu byl kabelem připojený Xbox, disky a obaly na ně se válely hned vedle, většinou šlo o bojové hry. Po pokoji bylo samozřejmě porůznu rozesté našpinné oblečení, nechyběly ale ani dva komínky pečlivě složeného čistého prádla, které si Jacob odmítal uklidit do skříně, protože pro něj bylo snazší si v případě potřeby vzít nové tričko rovnou z vrchu hromádky. Na nízké knihovničky stály vyskládané trofeje, které Jacob vyhrál, když ještě chodil do fotbalové přípravy. Nebyl sice žádný velký sportovec, ale v tom věku dostávaly nějaký ten pohár všechny děti a od těch dob na ně v Ja-

cobově pokoji sedal prach. Stály tam jako zapomenuté relikvie, hned pod filmovým plakátem ze sedmdesátých let s titulkem *Pět smrtících prstů*, na němž muž v kimonu prorážel rukou s pečlivě pěstěnými nehty cihlovou zeď. („Vrchol bojových umění! Jeden neuvěřitelný souboj střídá druhý! Úžasný rituál ocelové dlaně! Mladý hrdina sám proti armádě temných bojovníků!“) Nepořádek tu byl tak hluboce zakořeněný, že jsme s Laurií už dávno vzdali pokusy donutit Jacoba, aby si pokoj uklidil. Naučili jsme se ten binec ignorovat. Laurie zastávala teorii, že stav Jacobova pokoje je odrazem jeho vnitřního světa, jeho zmatené teenagerské mysli. A že tedy nemá smysl se do něj kvůli pořádku navážet. Takhle člověk dopadne, když si vezme dceru cvokaře. Pro mě to byl prostě čurbes, který mě vytácel, kdykoliv jsem byl nucen překročit práh Jacobova království.

Jacob ležel bez hnutí na boku na samém okraji postele. Hlavu měl zakloněnou a ústa dokořán otevřená, jako vlk vyjící na měsíc. Nechrápal, ale oddychoval ztěžka, trápilo ho nachlazení. Mezi jednotlivými nádechy přerývavě vyřázel „N –, n –.“ *Ne, ne.*

„Jacobe,“ zašeptal jsem a pohladil ho po hlavě. „Jaku!“

Znovu slabě vykřikl. Oční bulvy se mu za zavřenými víčky prudce pohybovaly.

Zvenku do pokoje dolehlo vzdálené rachocení příměstského vlaku, prvního ranního spoje do Bostonu v 6:05.

„Jenom se ti něco zdá,“ chlácholil jsem ho.

Jak jsem tam tak stál, na okamžik mě zalila hřejivá vlna uspokojení, že pořád ještě můžu svého syna takhle utěšovat. Vybavily se mi v tu chvíli matné vzpomínky na dobu, kdy byly Jakeovi tři nebo čtyři a kdy jsem ho ukládal s neměnným uspávacím rituálem; vždyc-ky jsem se ho zeptal: „Kdo má Jacoba moc rád?“ a on

odpověděl: „Tatínek.“ „A kdo teď už půjde spát?“ zarymoval jsem, a on se blaženě culil a zamumlal: „Ja-cob.“ To bylo to poslední, co jsme si před usnutím řekli. Ale Jake žádné ujišťování o mé lásce neměl zapotřebí. Nikdy ho ani nenapadlo, že by tatínkové mohli prostě mizet, rozhodně tedy ne ten jeho. Tenhle každodenní malý ceremoniál jsem vlastně potřeboval spíš já. Vyrůstal jsem bez táty. Svého otce jsem skoro neznal. A nechtěl jsem, aby moje vlastní dítě někdy zažilo něco podobného – že ho otec opustil. Zvláštní přitom bylo, že podle všeho měl Jake za pár let opustit *mě*. Půjde na vysokou a mně tak skončí služba pečujícího táty. Uvidím ho čím dál méně a nakonec se náš vztah scvrkne do několika návštěv ročně, na Vánoce a na Den díkůvzdání. To jsem si zatím nedokázal představit. Vždyť kdo já jsem, když ne Jacobův táta?

A pak mi hlavou bleskla jiná myšlenka, za daných okolností asi pochopitelná: Dan Rifkin se určitě taky snažil svého syna chránit a opatrovat a stejně jako já nebyl připravený na to, že by se s ním musel rozloučit. A přesto teď Ben Rifkin leží v mrazicím boxu u koro-nera, zatímco můj syn spí ve vyhřáté posteli, a jediný rozdíl mezi nimi byl v tom, že ten první měl smůlu. Nejsem na to nijak hrdý, ale v tu chvíli jsem si pomyslel *díky Bohu. Díky Bohu, že se to stalo jeho dítěti, a ne mému*. Byl jsem přesvědčený, že já bych takovou ztrátu nepřežil.

Klekl jsem si vedle Jakeovy postele, objal ho oběma pažemi a položil si hlavu vedle té jeho. Zase mi vytanuly vzpomínky na to, jak coby malý kluk hned po probuzení rozespale doťapkal k nám do ložnice a zavrtal se k nám pod peřinu. Teď se v mém náručí zdál neuvěřitelně velký, samá ruka samá noha. Hezký kluk s tmavými kudrnatými vlasy a zdravou barvou ve tvářích. Bylo mu čtrnáct. Kdyby byl vzhůru, rozhodně by nedopustil, abych ho takhle objímal. V posledním roce

nebo dvou se z něj stal tak trochu bručoun, začal se nás stranit a občas nám dokázal pěkně lézt na nervy. Někdy jsem měl pocit, jako by s námi bydlel někdo cizí. Cizí a permanentně mírně podrážděný. Laurie tvrdila, že to je u pubertáků normální. Prý si potřebují vyzkoušet různé modely chování, různé osobní stylizace, než se konečně definitivně zabydlí ve světě dospělých.

Překvapilo mě, že můj dotek Jacoba skutečně utišil a zřejmě zaplašil noční můru, která ho trápila. Zhluboka se nadechl a převalil se na druhý bok. Jeho dech se zklidnil a on znovu upadl do hlubokého spánku, jaký jsem mu mohl jen závidět. (Připadalo mi, že ve svých jednapadesáti letech jsem umění spánku už pozapomněl. Budil jsem se několikrát za noc a zpravidla jsem nenaspal víc než čtyři nebo pět hodin.) Představa, že jsem ho dokázal upokojit, mě těšila. Ale kdoví – třeba vůbec nevnímal, že tam jsem.

To ráno jsme byli všichni tři trochu vykolejení. McCormickova škola se znovu otevírala jen pět dní po vraždě a všichni jsme pociťovali jistou nervozitu. Věnovali jsme se běžným ranním rituálům – sprcha, káva a bagely, zběžná kontrola e-mailů, sportovních výsledků a nejnovějších zpráv na webu –, ale ve vzduchu vibrovalo napětí jako statická elektřina. Přestože jsme vstávali už v půl sedmé, všechno nám trvalo a nakonec jsme z domova vyrazili na poslední chvíli, což stres ještě zvýšilo.

Hlavně Laurie byla očividně nervózní. Myslím, že to nebylo jen ze strachu o Jacoba. Ta vražda ji vyvedla z míry podobně, jako člověka oplývajícího pevným zdravím zaskočí, když prvně v životě vážně onemocní. Jeden by si řekl, že díky dlouholetému manželství s žalobcem kanceláře okresní návladní bude na podobné situace připravena lépe než ostatní. Měla by přece vědět,

že – ačkoliv ode mě možná nebylo nejtaktnější to včera v noci připomínat – život *skutečně* jde dál. I ty nejstrašnější činy jsou nakonec semlety do úhledných balíčků standardních soudních případů: do stohů lejster, několika předmětů doličných a výpovědí hrstky upocených, koktajících svědků. Svět se točí dál – a proč by taky ne? Lidé umírají, někteří násilnou smrtí – jsou to lidské tragédie, to ano, ale po určité době to přestane člověk vnímat jako něco šokujícího, zvláště když už léta dělá žalobce. Laurie to dobře znala, léta mi při práci tak trochu nakukovala přes rameno. Vpád násilí do jejího vlastního života ji ale přesto rozhodil. Bylo to znát v každém jejím pohybu, v artritickém držení těla, v jejím náhle o stupeň tišším hlase. Snažila se tvářit, jako by se nic nedělo, ale zjevně ji to dost vyčerpávalo.

Jacob mlčky zíral na displej MacBooku a mechanicky žvýkal tuhý bagel rozmražený v mikrovlnné troubě. Laurie se ho pokoušela z jeho somnambulního stavu trochu vytrhnout, ale bez valného úspěchu.

„Tak co, Jacobe, jak se cítíš?“

„Nijak.“

„Nejsi nervózní? Nemáš trochu strach, že se takhle brzo vrátíte do školy? Co?“

„Já nevím.“

„Jak nevíš? A kdo jiný to má vědět?“

„Mami, mně se o tom teď nechce mluvit.“

To byla zdvořilá fráze, kterou na naše naléhání používal namísto toho, aby své rodiče prostě ignoroval. Jenže on opakoval „ted' se mi o tom nechce mluvit“ tak často a tak mechanicky, že se z té věty jakákoliv zdvořilost vytratila.

„Nemůžeš mi jenom říct, jestli jsi v pořádku, abych si nemusela dělat starosti?“

„Vždyť jsem ti řekl, že se mi o tom nechce mluvit.“

Laurie na mě vrhla bezradný pohled.

„Jakeu, máma se tě na něco ptala. Kdybys jí odpověděl, taky by tě neubýlo.“

„Jsem *vpoho*.“

„Myslím, že máma by ti byla vděčná za trochu podrobnější informaci.“

„Tati, *prosím tě*...“ Jeho pozornost už opět plně poutala obrazovka MacBooku.

„Synek tvrdí, že je v pohodě,“ pohlédl jsem na Laurii a bezmocně pokrčil rameny.

„To jsem pochopila. Díky.“

„Takže žádné strachy.“

„A co ty?“

„Já jsem *v pohodě*. Ale nechce se mi o tom teď mluvit.“

Jacob mě sjel nasupeným pohledem.

Laurie se váhavě usmála. „Měla jsem si pořídit ještě dceru, aby to bylo vyvážené a abych si měla s kým popovídat. Vy jste jak dva pařezy.“

„Tak to bys potřebovala spíš manželku.“

„To už mě taky napadlo.“

Do školy jsme s Jacobem jeli oba dva. Většina rodičů to udělala stejně, takže v osm to u budovy školy vypadalo jako na demonstraci. Před školním areálem se vytvořila skrumáž minivanů, rodinných sedanů a SUV, opodál parkovalo několik televizních dodávek s bojovně vytrčenými anténami a satelity. Oba konce příjezdové cesty blokovaly policejní zátarasy. U vchodu hlídkoval newtonský policista, další jeho kolega seděl v zaparkovaném autě. Přes všechny tyhle překážky se ke vstupním dveřím sunul zástup studentů s objemnými batohy na zádech. Rodiče je buď sledovali zpovzdálí z protějšího chodníku, nebo je doprovázeli až ke vchodu.

Zaparkoval jsem náš minivan u chodníku skoro blok od školy a sledovali jsme ten mumraj.

„Ty vado,“ zamumlal Jacob.

„To teda,“ přitakala Laurie.

„To je hustý.“

Laurie vypadala zaraženě. Levá ruka jí volně visela z opěrky, dlouhé prsty s pěknými nehty. Vždycky měla krásné, elegantní ruce. Ruce její matky, ruce pradleny s buřtíkovitými prsty, působily vedle Lauriiných spíš jako psí tlapy. Vzal jsem její dlaň do své, naše prsty se propletly a společně vytvořily pěst. Když jsem takhle svíral její ruku, pocítil jsem kratičkový záchvěv něžnosti. Povzbudivě jsem na ni zamrkal a sevření na chvíli zesílil. Na mé poměry to byl přímo výbuch emocí a Laurie to ocenila rychlým stiskem dlaně. Znovu se zahleděla přes čelní sklo ven. Tmavé vlasy jí prokvétaly stříbrnými nitkami. Koutky očí a úst zdobily vějířky tenoučkých vrásek. Přesto se mi zdálo, že pod tím vším pořád dokážu vidět i její mladší, hladší tvář.

„Co je?“

„Nic.“

„Že tak koukáš.“

„Jsi moje manželka. Na vlastní manželky je koukání povoleno.“

„Na to je nějaký zákon?“

„Ano. A ten povoluje koukání, chlípné pošilhávání i vilné pohledy. Vážně, věř mi. Jsem přece právník.“

Dobré manželství za sebou táhne dlouhý závoj vzpomínek. Stačí jediné slovo, gesto nebo tón hlasu, a už se vynořují a zhmotňují. Já a Laurie jsme tímhle způsobem flirtovali už přes třicet let, snad už od toho dne, kdy jsme se na vysoké poprvé potkali a trochu bláznivě se do sebe zamilovali. Dneska to bylo samozřejmě v leccems jiné. V jednapadesáti je láska jako tlumené světlo. Plynuli jsme společně po proudu života. Oba jsme si ale pamatovali, jak to celé začalo, a ještě dnes, v poločase středního věku, jsem cítil při pomyšlení na

tu úžasnou holku rozechvění typické pro první lásky, ještě to zdaleka nevybledlo a neodeznělo.

Došli jsme ke škole a vystoupali do mírného návrší, na němž budova stála.

Jacob se loudal mezi námi. Na sobě měl opranou hnědou mikinu s kapucí, vytahané džíny a adidas, na pravém rameni se mu ledabyle houpal školní batoh. Vlasy měl trochu přerostlé. Sahaly mu přes uši a patka nad čelem mu skoro zakrývala oči. O něco radikálnější kluk by to na jeho místě dotáhl do konce a vypěštoval si image gotika, hipstera nebo nějakého jiného poddruhu rebela, to ale nebyl Jacobův případ. Ten se neodvážil dál než k malému náznaku nonkonformity. Na tváři mu pohrával lehký úsměv. Zdálo se, že si celý ten poprask, který pořádně rozvířil ubíjející nudu osmé třídy, vlastně užívá.

Když jsme došli k chodníku před školou, narazili jsme na trio matek, jejichž děti chodily do třídy s Jacobem. Prim mezi nimi jednoznačně hrála Toby Lanzmanová, kterou jsme předchozího večera potkali na šivě u Rifkinových. Měla na sobě lesklé běžecké legíny, obtažené tričko a baseballovou čepici, z níž jí vzadu trčel ohon sepnutých vlasů. Toby byla sportovní fanaťka. Měla štíhlé tělo sprinterky bez jediného gramu tuku a ostře řezanou tvář. V řadách otců školních dětí budila její maskulinita pozdvižení – byla jak vzrušující, tak mírně zahanbující. Já měl Toby opravdu rád, byla tím typem člověka, jakého byste si přáli mít po boku, kdybyste se dostali do průšvihů. Kamarádka, na kterou je spolehnutí.

Pokud Toby byla kapitánkou tohoto mateřského minitymu, pak Laurie nepochybně představovala jeho skutečné srdce – a zřejmě i mozek. Byla všemi vyhledávanou dutou vrbou. Máš problém? Svěř se Laurii! Ať se stalo cokoli, když jedna z nich přišla o práci, zahrnul

jí manžel nebo to dceři nešlo ve škole, volaly Laurii. Bezpochyby je k ní přitahovalo totéž, co mě: vyvážená racionalita a srdečnost. Občas, ve vypjatějších chvílích, jsem míval pocit, že tyhle ženy jsou mými sokyněmi, že od Laurie chtějí totéž, co já (pochopení, uznání, lásku). Takže když jsem tu jejich pseudorodinku viděl pohromadě – Toby v roli přísného otce, Laurii jako dobrosrdečnou matku –, pochopitelně jsem si připadal jaksi přebytný a trochu jsem na ně žárlil.

Toby nás okamžitě vtáhla do toho malého kroužku na chodníku a se všemi třemi se přivítala podle předem daného protokolu, jehož přesné nuance se vzpíraly mému chápání: pevné objetí pro Laurii, pro mě polibek na tvář a pro Jacoba prosté *ahoj*. „To je hrůza, co?“ povzdechla si pak.

„To jo,“ přitakala Laurie s úlevou, že je konečně mezi svými kamarádkami. „Já se z toho pořád nemůžu vzpamatovat. Nevím, co si o tom myslet.“ Působila spíš zmateně než vyděšeně. To, co se stalo, jí prostě nedávalo smysl.

„A co ty, Jacobe?“ obrátila se Toby na Jacoba ostentativně ignorujíc věkový rozdíl mezi nimi. „Jak to zvládáš ty?“

„Docela dobře,“ zahuhlal Jake.

„Takže hurá zpátky do školy?“

Namísto odpovědi jen pokrčil rameny, aby dal najevo, že je mu jasné – a nepříjemné –, že se s ním jedná jako s děckem.

„Radši už běž, Jakeu, nebo přijdeš pozdě,“ vložil jsem se do toho. „Nezapomeň, že musíš ještě projít bezpečnostní kontrolou.“

„No jo, jasně,“ obrátil Jacob oči v sloup, jako by starost o bezpečnost žáků byla dalším z řady důkazů o nekonečné stupiditě dospělých. Copak si neuvědomují, že na policejní manévry je už pozdě?

„Tak plav,“ usmál jsem se na něj.

„Žádné zbraně, žádné ostré předměty?“ zamrkala na něj Toby. Citovala ze školní vyhlášky zavádějící nová bezpečnostní opatření, kterou ředitel rozeslal e-mailem všem rodičům.

„Jen učebnice,“ nadzdvihl Jacob palcem popruh batohu.

„Tak to má být. No tak už se utíkej vzdělávat.“

Jacob nám na rozloučenou ledabyle zamával, na oplátku se mu dostalo našich shovívavých úsměvů, a už se šoural mezi policejními zátarasy, aby se připojil k průvodu žáků mířících ke školnímu vchodu.

Jakmile byl pryč, předstírané veselí nás dospělých rychle vyprchalo. Plnou vahou na nás dolehly obavy.

Dokonce i Toby zněla sklíčeně. „Už někdo volal Rifkinovým?“

„Myslím, že ne,“ řekla Laurie.

„To bysme ale měli. To prostě musíme.“

„Chudáci. Nedokážu si ani představit...“

„Podle mě nikdo pořádně neví, co by jim měl říkat.“ To promluvila Susan Franková, jediná ze všech čtyř žen, která byla – soudě podle šedého sukňového kostýmku – na cestě do práce. „No vždyť si to vezměte – co jim v takovou chvíli *můžete vlastně* říct? Co říct někomu, komu... To je prostě tak... tak neuvěřitelný.“

„Nedá se říct nic,“ souhlasila Laurie. „Absolutně nic, co by jim nějak ulevilo. Ale nejde o to, co jim člověk řekne. Podstatné je dát jim najevo, že to s nimi prožíváme.“

„Dát jim najevo, že na ně myslíme,“ opakovala jako ozvěna Toby. „To je jediný, co pro ně můžeme udělat.“

Poslední ze čtveřice žen, Wendy Seligmanová, se obrátila na mě. „Co myslíš ty, Andy? Ty to přece určitě děláš často, nebo ne? Mluvíš s rodinami, kterým se něco takového přihodilo.“

„Většinou jim neříkám nic zvláštního. Prostě se držím případu. O ničem jiném s nimi nemluví. Nemyslím, že bych jim dokázal s tím ostatním jakkoliv pomoci.“

Wendy zklamaně pokývala hlavou. Považovala mě za nudného patrona, jednoho z těch manželů, které je třeba prostě tolerovat, méněcennou polovičku manželského páru. Zato Laurii bezmezně obdivovala – kvůli tomu, jak skvěle si vedla v té trojroli, s níž si musejí tyhle ženy poradit: jako matka, jako manželka a (ve zbývajícím čase) jako ona sama, Laurie Barberová. Wendy předpokládala, že pokud připadám něčím zajímavý božské Laurii, musí na mně opravdu něco být. Nechápala ale, proč před ní toto své zajímavé já skrývám – snad proto, že podobně jako ona mě, ani já ji nepovažuji za dost zajímavou, aby mi stála za pokus o skutečnou konverzaci. Wendy byla jako jediná z těchto nepočtené skupinky rozvedená a trpěla stihomamem, že na ní ostatní pořád hledají nějaké chyby.

Toby se pokusila trochu odlehčit atmosféru. „Celý ty roky se snažíme, aby si děti nehrály s napodobeninama zbraní, aby se v televizi nedívaly na střílečky a nehrály drastický videohry. Bob a já jsme našim dětem nedovolili dokonce ani stříkací pistole, teda pokud nevypadaly jako něco úplně jiného. A i tak jsme tomu neříkali pistole, ale stříkačky, chápete? Jako by to ty děcka stejně nevěděly... A teď tohle. To je prostě –.“ V komickém rozhořčení rozhodila rukama.

Moc to nezabralo.

„Jo, je to ironie,“ souhlasila Wendy, aby Tobyina poznámka nezůstala bez odezvy.

„To je pravda,“ povzdechla ze stejného důvodu Susan.

„Podle mě přeceňujeme to, co jsme schopní jako rodiče ovlivnit,“ řekla Laurie. „Tvoje dítě je prostě tvoje dítě. Nic moc s ním nesvedeš.“

„Takže jsme jim ty blbý stříkáci pistole klidně mohli koupit?“

„Nejspíš jo. Třeba s Jacobem – někdy si říkám, jestli všechny ty věci, co jsme dělali, všechny ty naše starosti a obavy, jestli k něčemu byly. Byl v podstatě vždycky takový jako dnes – akorát menší. A s ostatními dětmi je to asi stejné. Žádné z nich není dneska ve skutečnosti o moc jiné, než když to byly ještě mrňata.“

„No jo, ale naše výchovný metody se taky nezměnily. Možná je prostě jen pořád učíme to samé.“

Wendy: „Já teda žádnou výchovnou metodu nemám. Já improvizuju za pochodu.“

Susan: „Já taky. Všichni to tak děláme. Teda kromě Laurie. Že jo, Laurie, že ty určitě máš nějakou výchovnou metodu? A Toby taky.“

„Já ne!“

„Ale jo, určitě jsi četla nějaký odborný knížky.“

„Já nečetla nic,“ zvedla Laurie ruce v obranném gestu: *Já jsem nevinná.* „A hlavně myslím, že si jenom namlouváme, jak jsme naše děti dokázali zformovat k obrazu svému. Podle mě mají většinu věcí už tak nějak naprogramovanou od přírody.“

Ženy pohlédly jedna na druhou. Pokud byl snad Jacob naprogramovaný od přírody, tak jejich děti určitě ne. Nebo aspoň ne tak jako Jacob.

„Vy jste někdo Bena znali?“ zeptala se Wendy. Měla na mysli Bena Rifkina, oběť vraždy. Osobně ho neznala žádná z nich. Tím, že o něm mluvily jako o *Benovi*, ho tak trochu posmrtně adoptovaly.

Toby: „Ne. Náš Dylan s ním nijak zvlášť nekamarádil. Ben nehrál fotbal ani basket.“

Susan: „Párkrát jsem ho viděla u Maxe ve třídě. Vypadal jako hodnej kluk, i když co může člověk vědět?“

Toby: „Jasně, tyhle děti maj prostě svůj svět. A určitě i svoje tajemství.“

Laurie: „Přesně jako my. Teda jako my v jejich věku...“

Toby: „Já teda byla hodná holka. Když mi bylo tolik co jim, naši se mnou neměli nejmenší starosti.“

Laurie: „Já byla taky hodná.“

„Já teda zas *nějak extra* hodnej nebyl,“ vstoupil jsem do toho.

„Já jo. Než jsem potkala tebe. Tys mě zkazil,“ zažertovala Laurie.

„Ale? Tak na to jsem pyšnej. Musím si to připsat do oficiálního životopisu.“

Tak krátce po zmínce o mrtvém dítěti ovšem vtipkování působilo nevhodně a já si v malém kroužku žen, jejichž emocionální vyladění bylo o tolik citlivější než moje, připadal jako barbar.

Nastala chvilka ticha a pak Wendy vydechla: „Panebože, chudáci lidi... Vůbec si nedovedu představit, co prožívá ta matka. My si tu stojíme jako by nic, život jde dál, naše děti se vrací do školy a ten její chlapeček už se nikdy nevrátí...“ Vyhrkly jí slzy. *Ta hrůza: jednoho dne, bez vlastního přičinění...*

Toby ji objala, Laurie i Susan ji chlácholily a hladily po zádech a já tam stál s výrazem totálního trouby a nevěděl, kam s očima. Chvatně jsem se omluvil s tím, že musím zkontrolovat bezpečnostní stanoviště u vchodu do školy, abych nemusel být trpným svědkem dalších slzavých údolí. Hloubku Wendyina žalu nad dítětem, které ani neznala, jsem nedokázal úplně pochopit. Vnímal jsem to jen jako další důkaz toho, že ta ženská je citově nevyrovnaná. Navíc tím, že nevědomky parodovala má slova z předešlé noci, „život jde dál“, jako by se postavila do jednoho šiku s Laurií v drobné rozepři, kterou se nám dvěma už podařilo jakž takž urovnat. Zkrátka jsem měl dost dobrých důvodů se vytratit.

Vydal jsem se na stanoviště bezpečnostní kontroly, které provizorně vytvořili ve vstupní hale školy. Sestávalo z dlouhého stolu, kde se detailně prohledávaly bundy i zavazadla, a z malého prostoru, v němž čtyři příslušníci místní policie, dva muži a dvě ženy, kontrolovali žáky pomocí detektorů kovu. Jake měl pravdu: bylo to celé směšné. Nebyl důvod se domnívat, že se někdo bude snažit propašovat do školy zbraň, neexistoval důkaz, že vrah měl se školou vůbec něco společného. Vždyť tělo ani nebylo nalezeno na pozemku školy. Jediným důvodem téhle estrády tak bylo uklidnit úzkostlivé rodiče.

Právě ve chvíli, kdy jsem dorazil, se představení na chvíli zadrhlo. Jedna ze studentek se o čemsi hlasitě dohadovala s policistou, zatímco jeho kolega tomu přihlížel a detektor kovů držel pevně oběma rukama, jako by čekal jen na pokyn srazit dívku k zemi. Ukázalo se, že problém představuje mikina s nápisem F-C-U-K. Policista prohlásil přesmyčku slova, které je nekorunovaným králem mezi vulgarismy, za pobuřující, a tedy – podle nových bezpečnostních regulí školy – za zakázaný. Dívka mu s narůstající netrpělivostí vysvětlovala, že se jedná o logo běžné oděvní značky, která je k dostání v každém větším obchodáku, a že ač se to nápadně podobá sprostému slovu, tak v podstatě stejná písmena má ve štítě třeba i ta firma vysmátého plukovníka z Kentucky, která prodává smažené kuřata, a ta že jistě nikoho nepobuřuje. A že se rozhodně nehodlá vzdát svojí mikiny, která stála řadu peněz, aby ji pak nějaký polda bezdůvodně hodil do popelnice. Ani jeden z nich nemínil ustoupit.

Policista nad ní stál nahrbený s hlavou vysunutou vpřed, takže připomínal obrovitého supa. Když mě ale zahlédl, napřímil se, zatáhl vystrčenou bradu a kůže na krku se mu tak složila do několika záhybů.

„Je všechno v pořádku?“ zeptal jsem se ho.

„Ano, pane.“

Ano, *pane*. Tenhle armádní manýrismus, který si policejní jednotky osvojily, jsem nesnášel, všechny ty pseudovojenské hodnosti, ceremonie, rozkazy a podobné paramilitární nesmysly.

„Pohov,“ řekl jsem mu v žertu, ale on rozpačitě sklonil hlavu a pohledem zkoumal špičky svých bot.

„Ahoj,“ pozdravil jsem se s dívkou, zřejmě sedmačkou nebo osmačkou. Nevybavoval jsem si, že by chodila do třídy s Jacobem, ale klidně by mohla.

„Dobrý den.“

„O co tady jde? Můžu být nějak nápomocný?“

„Vy jste táta Jacoba Barbera, že jo?“

„To jsem.“

„Takže jste taky policajt, nebo něco takového?“

„Jen žalobce u okresní návladní. Jak se jmenuješ?“

„Sarah.“

„Sarah. Fajn. Co se tady děje, Sarah?“

Dívka na okamžik znejistěla a ztichla. Pak ale vyhrkla: „Já se akorát snažím tady panu strážmistrovi vysvětlit, že není nutný, aby mi zabavoval mikinu, že ji klidně schovám do skříňky nebo si ji vezmu naruby, prostě cokoliv. Ale jemu se nelíbí, co je na ní napsaný, i když to nikdo *neuvídí* a i když na tom jako není nic špatného, je to jenom *slovo*. To je prostě úplně de –.“ Slovo *debilní* si nakonec nechala pro sebe.

„Já jsem si ty pravidla nevymyslel,“ hájil se policista.

„Vždyť to nic neznamená! To mu tady celou tu dobu říkám. Že to jako neznamená to, co si myslí. A stejně už jsem řekla, že si ji klidně sundám. Už jsem to řekla! Asi tak milionkrát, ale on mě prostě vůbec neposlouchá!“

Vypadalo to, že se co nevidět rozbřečí, což mi připomnělo skupinku žen, které jsem před chvílí raději spěšně opustil, když vše nasvědčovalo tomu, že mají

pláč na krajíčku. Panebože, copak před tím člověk vážně neuteče?

„Já myslím, že když si to nechá ve skřínce v šatně, bude to stačit, co říkáte?“ obrátil jsem se na policistu. „Skutečně v tom nápisu nevidím žádné výjimečné riziko. Je to na mou zodpovědnost.“

„Jasně, vy jste tu šéf. Jak chcete.“

„A ty si na sebe zkus zítra vzít něco jiného, jo?“ navrhl jsem Sarah, aby si policista nepřipadal tak ukřivděný.

Zamrkal jsem na ni, ona popadla svoje věci a spěchala do třídy.

Postavil jsem se po bok uraženého policisty a společně jsme otevřenými školními dveřmi hleděli ven na ulici.

„Zachoval jste se správně,“ řekl jsem. „Asi jsem do toho neměl strkat nos.“

Samozřejmě to byly kecy a nepochybně to věděl i on. Ale co mohl dělat? Disciplína, která ho prve přiměla prosazovat i zcela zřejmě pitomé nařízení, ho nakonec přinutila ustoupit nějakému právníckému ňoumovi v laciném obleku, který neměl ani páru o tom, jak těžká je práce policajta a jak málo se z ní dostane do policejních spisů, které si pak laskavě přečtou žalobci uvrtní v pohodlných kancelářích úřadu okresní návladní. *Tsss.*

„Vždyť se nic nestalo,“ utrousil.

A skutečně se nic nestalo. Stejně jsem tam s ním ale ještě chvíli mlčky stál, abych si byl jistý, že nepochybuje o tom, na čí straně jsem.

Pět dní ticha

Budova soudu okresu Middlesex, kde sídlila kancelář okresní návladní, byla jedním slovem ohyzdná. Šestnáctipatrový věžák ze šedesátých let s fasádou posetou betonovými výlisky nejroztodivnějších geometrických tvarů: čtverců, obdélníků, kosočtverců a něčeho, co připomínalo plato na vajíčka. Jako by architekt vyhlásil vyhlazovací válku křivkám a příjemným stavebním materiálům a budova byla chmurným pomníkem jeho Pyrrhova vítězství. Uvnitř to nebylo o nic lepší. Všechny interiéry byly stísněné, potemnělé, zašlé. Většina kanceláří neměla okna; ta padla za oběť snaze přiblížit budovu co nejvíce betonovému monolitu. Také moderně vypadající soudní síně byly bez oken. Na tom nebylo nic neobvyklého, uzavřenost soudních síní má zpravidla posílit efekt odloučení od běžného světa a navodit atmosféru svatyně, kde se odehrává odvěký rituál nalézáni práva. Tady se ale nemuseli ani moc namáhat: člověk mohl v téhle kobce strávit celé dny a koutkem oka nezahlédnout slunce nebo aspoň kousek nebe. Navíc byla budova soudu „zdraví škodlivá“: výtahové šachty byly obloženy azbestem, takže pokaždé, když se dveře výtahu s rachotem otevřely, vychrlily z útrob domu neviditelný oblak jedovatých částic. Bylo jen otázkou času, kdy ten barák zavřou a zbourají. Právníkům a vy-

šetřovatelům však omšelost budovy soudu nijak zvlášť nevadila. Každodenní práce státního aparátu se často odehrává právě na podobně pofiderních místech. Člověk si po určité době zvykne a přestane to vnímat.

Do kanceláře jsem zpravidla přicházel mezi půl osmou a osmou, ještě než začaly vyzvánět telefony, ale kvůli znovuotevření Jacobovy školy jsem toho rána dorazil až po deváté. Jakmile za mnou zaklaply dveře, otevřel jsem Rifkinův spis a rozložil po stole fotky z místa činu. Pohodlně jsem se usadil v kancelářském křesle, pokrčenou nohu si opřel o pootevřený šuplík a pozorně jsem si snímky prohlížel.

V rozích stolu se laminát imitující dřevo začínal odchlípnout. Často jsem si s těmi ohnutými růžky roztržitě pohrával a odlupoval drobné šupinky, jako když si člověk obsesivně loupe strup. Někdy mě samotného překvapilo hlasité rytmické klapání, s nímž se laminát, který jsem nevědomky nadzvedával nehtem, zas a znova vracel na své místo. Spojoval jsem si ten zvuk s usilovným přemýšlením. Toho rána připomínalo tohle laminátové staccato tikání časované bomby.

Měl jsem z toho případu divný pocit. Po pěti dnech systematické práce jsme pořád neměli nic v ruce. Je to klišé, ale většina zločinů se vyřeší hned na začátku, v horečném úsilí během prvních hodin a dní po vraždě, kdy se to všude hemží důkazy, motivy, svědky, osočeními a spekulacemi. Jiné případy zabere o něco víc času, to když je potřeba v chaotickém šumu a lomozu zaslechnout jasné tóny, melodii, která dává smysl. Jen velmi málo případů se nepodaří vyřešit nikdy. Ze ševlení statické elektřiny se žádný zřetelný tón prostě nevy-noří. Hypotéz je řada, všechny z nich jsou více či méně možné, ani jednu však nelze prokázat a potvrdit a případ ustrne na mrtvém bodě. Ale na začátku je vždycky ta kakofonie, ten hluk. Pokaždé jsou nějakí podezřelí,

nějaké pracovní verze, varianty, které je třeba zvážit a prověřit. V případě vraždy Bena Rifkina tomu tak ale nebylo. Pět dní absolutního ticha. Někdo tomu chlapci zasadil do prsou tři rány v úhledném zákrytu, aniž by cokoliv naznačovalo, kdo a proč to udělal.

Nervozita, kterou to vyvolalo – ve mně, jakožto vyšetřovateli, který případ vedl, ale také v celém městě –, začínala pomalu prosakovat na povrch. Připadal jsem si, jako by si s námi někdo pohrával a výborně se tím bavil. Jediné, čím jsem si dokázal vysvětlit to hrobové ticho po Benově vraždě, bylo, že to celé někdo už od začátku takhle navlékl. Kdosi tam venku pobaveně sledoval naše tápání, naši nevědomost. Během vyšetřování násilných zločinů není neobvyklé, že vyšetřovatel vůči pachateli pociťuje spravedlivý hněv ještě dřív, než vůbec tuší, kdo to je. Já jsem zpravidla žádné takové emoce do své práce nevkládal, ale Benova vraha jsem už teď nesnášel. Za tu vraždu, samozřejmě, ale i za to, jak si s námi zahrával. Za to, jak vzdoroval. Jak měl celou situaci pod kontrolou. Až se konečně dozvím jeho jméno, uvidím jeho tvář, tu svou nenávist mu jenom přešiju na míru.

Na fotografiích z místa činu, které jsem si rozložil před sebou, leželo chlapcovo tělo ve spadaném zhnědlém listí, pokroucené, tváří vzhůru, s očima doširoka rozevřenýma. Fotky nepůsobily nijak drasticky – kluk ležící v listí. Ostatně brutální scény samy o sobě mě většinou nijak nevyváděly z míry. Jako spousta lidí, kteří přicházejí do styku s násilím, jsem svým pocitům stanovil jasné meze, jež vylučovaly jakékoliv extrémy. O to jsem se snažil už jako kluk. Moje emoce se pohybovaly ve vyjetých kolejích.

Benjaminu Rifkinovi bylo čtrnáct, chodil do osmé třídy McCormickovy školy. Byl to Jacobův spolužák, ale moc se neznali. Jacob tvrdil, že ve škole měl Ben

pověst „takovýho trochu ulejšváka“, byl chytrý, ale učení moc nedal, takže nechodil do žádného ze studijních kroužků, které zaplňovaly rozvrh Jakeovi. Byl hezký, takový ten frajerský typ. Krátké vlasy nosil vepředu vytvarované voskem. Holcám se podle Jacoba líbil. Sportoval a měl slušnou fyzičku, ale spíš než týmové sporty ho bavilo lyžování nebo skateboard. „Já se s ním nebalil,“ řekl mi Jacob. „On měl takovou vlastní partičku a v ní byli všichni takový děsně cool.“ A s typickou zahořklostí, kterou pubertáci pociťují vůči celému světu, dodal: „Teď jsou z něj všichni celý paf a přitom před tím si ho nikdo skoro ani nevším.“

Tělo se našlo 12. dubna 2007 v Cold Spring Parku, asi pětadvacetihektarovém lesoparku, který přiléhal k pozemkům školy. Lesopark byl protkaný spoustou cestiček, ty se různě křížily a všechny nakonec ústily na širší cestu, která lemovala Cold Spring Park po obvodu. Znal jsem ty stezky moc dobře. Jako mnoho jiných jsem tam skoro každé ráno chodil běhat. Právě u jedné z těchhle cestiček leželo Benovo tělo, pohozené tváří k zemi v mělké úžlabině. Sklouzlo po mírném svahu a zarazilo se až o patu stromu. Tam ho při svém ranním běhu našla Paula Giannettová. Čas jsme znali naprosto přesně – když zastavila, aby zjistila, co se tomu chlapci stalo, vypnula si běžeckou časomíru. Displej ukazoval 9:07, neuplynula tedy ani hodina od chvíle, kdy se Ben vydal z domova pěšky do školy. Nikde nebyla vidět krev. Tělo leželo hlavou dolů z kopce, rozpaženýma rukama a nohama u sebe připomínalo elegantního skokana do vody. Paní Giannettová vypověděla, že nebylo zřejmé, zda je chlapec mrtvý, takže ho obrátila obličejem vzhůru a doufala, že se jí podaří přivést ho k vědomí. „Myslela jsem, že se mu jen udělalo špatně a že třeba omdlel. Netušila jsem, že –.“ Koroner později uvedl, že právě pozice těla, kdy hlava byla

níže než nohy, pravděpodobně způsobila nepřírozený ruměnc v tváři. Krev se nahrnula do hlavy a vytvořila takzvané „posmrtné skvrny“ v obličejí. Když paní Giannettová hochu převrátila, všimla si, že má tričko na prsou nasáklé krví. Vykřikla, zakopla a upadla na záda, pozpátku se odplazila asi dva metry od něj, pak vstala a běžela pryč. Pozice těla na fotografiích z místa činu – převrácený trup, obličej mířící vzhůru – tak nebyla původní.

Chlapec měl tři bodné rány v prsou. Jedna z ran zasáhla srdce a sama o sobě by byla smrtelná. Nůž byl veden kolmo k hrudníku a vždy vytržen zpět, jednou, dvakrát, třikrát, jako bodnutí bajonetem. Zbraň měla zoubkované ostří, jak nasvědčoval roztřepený levý okraj všech tří ran i trhliny ve tkanině trička. Soudě podle úhlu, pod kterým nůž vnikl do těla, musel být útočník zhruba stejně vysoký jako Ben, asi metr sedmdesát pět, i když vzhledem ke svažujícímu se terénu bylo potřeba tenhle závěr brát s rezervou. Vražedná zbraň se nenašla. Oběť neměla žádná zranění na rukou a na pažích, která by svědčila o tom, že se snažila bránit. Snad nejlepší stopou byl zřetelný otisk jediného prstu namočeného v krvi oběti, který se našel na syntetické cedulce na vnitřní straně rozepnuté mikiny; vznikl nejspíš v okamžiku, kdy vrah oběť uchopil za klopý a svrhl ji ze svahu do úžlabiny. Nepatřil ani oběti, ani Paule Giannettové.

Tahle holá fakta se v průběhu pěti dnů, které od vraždy uplynuly, proměnila jen nepatrně. Vyšetřovatelé obešli přilehlou čtvrt dům od domu a dvakrát pročesali celý lesopark, poprvé hned po nalezení těla, podruhé o dvacet čtyři hodin později. Snažili se najít možné svědky, lidi, kteří tou dobou do parku chodívali. Jejich úsilí k ničemu nevedlo. Médii – a také stále vyděšenějším rodičům dětí z McCormickovy školy – se vražda

jevila jako nepředvídatelný, nahodilý útok. Jak plynuly dny a policie ani kancelář okresní návladní nepřicházely s žádnými novými informacemi, jako by to potvrdovalo nejhorší rodičovské obavy: někde v odlehlých houštinách Cold Spring Parku číhal nebezpečný predátor. Lesopark tak téměř osiřel, přestože na parkovišti před ním stál hlídkový vůz newtonské policie, aby vyžnavačům joggingu a procházek na čerstvém vzduchu poskytl pocit bezpečí. Jen pejskaři tam chodili pořád, protože na vyhrazené loučce měli povoleno pustit své miláčky z vodítka.

Ozvalo se zběžné zaklepaní, do mé kanceláře vstoupil viditelně rozrušený nadporučík policie Paul Duffy a posadil se naproti mně.

Nadporučík Duffy pokračoval v rodinné tradice sahající zpět přes tři generace. Jeho otec kdysi šéfoval bostonskému oddělení vražd. Paul ale nevypadal jako archetyp poldy: plaše působící chlápek s jemnými rysy a řádnoucími vlasy by se na první pohled hodil spíš pro nějakou méně drsnou práci. Nicméně vedl policejní útvar přidělený kanceláři okresní návladní známý jako PPK. Za těmi třemi písmeny se skrýval poněkud nesmyslný oficiální název útvaru: Prevence a potírání kriminality. Nesmyslný proto, že prevencí a potíráním kriminality se zabývá v zásadě úplně každý policajt. PPK fungoval jako vlastní vyšetřovací tým okresní návladní. Pracovali na případech, které byly buď velmi komplikované a vyžadovaly dlouhodobé vyšetřování, nebo byly z nějakého důvodu vnímány jako prioritní. Především ale lidé z PPK řešili veškeré vraždy, k nimž v okrese došlo. Na vraždách spolupracovali s místními policisty, kteří jejich pomoc zpravidla vítali. Mimo Boston se vraždy stávaly jen výjimečně, takže lokálním policejním jednotkám se nedostávalo potřebných zkušeností. Hlavně na malých městech, kde byla vražda

vzácnější úkaz než kometa. I tak však byla situace, kdy někam vtrhla státní policie, aby vyšetřování převzala, politicky citlivá a vyžadovala diplomatický přístup, který byl Paulu Duffymu vlastní. K vedení PPK nestačilo být skvělým vyšetřovatelem, člověk musel umět šikovně kličkovat mezi více či méně oprávněnými požadavky všech subjektů, kterým PPK při své práci tu a tam nechtěně šlápl na palec.

Měl jsem Paula Duffyho opravdu rád. Z policistů, s nimiž jsem pracoval, byl jediný, s kým jsem si vytvořil skutečně přátelský vztah. Často jsme dělali na případech spolu – elitní žalobce a elitní policista. Stýkali jsme se ale i soukromě. Naše rodiny se znaly. Paul mě požádal, abych šel za kmotra prostřednímu z jeho tří synů, Owenovi, a já bych ho jistě požádal o totéž, kdybych býval na tyhle věci věřil. Byl mnohem společenštější, mnohem přátelštější a také trochu sentimentálnější než já, ale dobré přátelství vyžaduje osobnosti, které se doplňují, ne identické klony.

„Bud' mi řekni, že něco máš, nebo vypadni z mého kanclu.“

„Něco mám.“

„Už bylo na čase.“

„To fakt nezní jako projev vděku a uznání.“

Hodil na stůl složku se spisem z Probační služby.

„*Leonard Patz*,“ přečetl jsem nahlas z desek. „*Omezování osobní svobody; zneužívání mladistvých; ohrožování mravní výchovy; ohrožování mravní výchovy; zneužívání mladistvých, zamítnuto; zneužívání mladistvých – čeká na projednání.*“ Nádhera. Takže místní pedofil.“

„Je mu šestadvacet,“ řekl Duffy. „Bydlí kousek od lesoparku v takovém tom bytovém domě, Windsor, nebo jak tomu říkají.“

Z policejního snímku přichyceného ke spisu kancelářskou sponkou na mě hleděl tloušťík s baculatým

obličejem, nakrátko ostříhanými vlasy a výrazným horním rtem. Vytáhl jsem fotku ze spisu, abych si ji lépe prohlédl.

„Fešák. Jak to, že jsme o něm nevěděli?“

„Nebyl v databázi sexuálních delikventů. Přistěhoval se do Newtonu ani ne před rokem a nepřihlásil se.“

„Jak ses o něm teda dozvěděl?“

„Přišel na něj jeden z žalobců odboru Ochrany dětí a mladistvých. Skrz to zneužívání mladistvých, které je teď aktuální. Má to na stole místní soud v Newtonu, vidíš to tam hned nahoře na stránce.“

„A jak to, že je venku? Kauce?“

„Nepeněžitá záruka.“

„Co udělal?“

„V knihovně sahal nějakému klukovi do rozkroku. Klukovi bylo čtrnáct, stejně jako Benu Rifkinovi.“

„Fakt? Tak to by sedělo, co?“

„Zní to slibně.“

„Počkej, osahával klukovi nádobíčko a dostal se ven na nepeněžitou záruku? Jak to?“

„Zjevně není jisté, že ten kluk bude vypovídat.“

„Nevadí, do té knihovny si stejně zajdu.“

„Tak to aby sis vzal suspensor.“

„Bez toho nevycházím z domu.“

Znovu jsem se zadíval na policejní fotku. Patz mi připadal na první pohled podezřelý. Jistě, zoufale jsem se chtěl hnout z místa, potřeboval jsem podezřelého, potřeboval jsem konečně s něčím přijít, takže jsem své pocity bral s rezervou. Ale úplně ignorovat jsem je nemohl. Člověk musí věřit svojí intuici. Právě ta dělá experta expertem: veškeré předchozí zkušenosti, veškeré vyhrané i prohrané případy, veškeré bolestné přešlapy, veškeré ty technické detaily, které si osvojíte neustálým mechanickým opakováním, to všechno vám pomůže vybudovat nezbytný profesní instinkt. Máte na to